

חולין דף מ"ט

מחט שנמצאה ב'סמפונא רבה' של הכבד
הגמרא ממשיכה לדון על מחט שנמצאת בכרס של בהמה, שיש בה ספק מהיכן הגיעה.

מביאה הגמרא מעשה במחט שנמצאה ב'סמפונא רבה' של הכבד. הונא מר בנו של רב אידי הטריף, שסבר שנכנסה דרך הוושט, ונקבה כרס או וושט או דקין ויצתה לכבד. ורב אדא בר מניומי הכשיר, שסבר שנכנסה דרך הקנה ועברה לכבד דרך הסמפונות³⁴⁰. באו ושאלו את רבינא, אמר להם שיאכילוה לכלבים.

גרעין של תמר שנמצא במרה
מביאה הגמרא מעשה נוסף, שמצאו במרה גרעין של תמרה. אמר רב אשי, כשהייתי אצל רב כהנא

אמר, במקרה זה ודאי שנכנס הגרעין דרך הקנה ומשם דרך סימפונות הכבד הגיעה למרה. ואף שכשמנסים להוציא את הגרעין דרך הסמפון הוא לא יוצא, בחיי הבהמה הגרעין נדחק לשם על ידי נענועי ההליכה של הבהמה. אולם אומרת הגמרא, שאין חוששים לנקב דווקא בגרעין של תמר, אבל בשל זית היא טריפה, שחוששים שנכנס דרך נקב.

ריאה מועילה לראייה כשמערבבים בה סממנים
אמר רבי יוחנן, למה נקרא שמה 'ריאה'? שמאירה את העינים. והסתפקו חכמי

הישיבה, האם מועילה לראייה כשאוכלים אותה כמות שהיא, או רק כשמערבבים אותה עם שאר רפואות המועילות לעינים? ומביאה הגמרא ראייה ממה שאמר רב הונא בר יהודה, מחירו של אווז כשנקנה כולו, הוא דינר. וכשקונים ריאה של אווז לבדה המחיר הוא ארבעה זוזים. ואם הריאה מועילה לראייה בלא סממנים, מדוע שלא יקנה אווז שלם עם הריאה בזוז ויאכלו? אלא מכאן שמועילה אלא על ידי סמנים שמערבים בה.

נקב שניתן לתלותו שנעשה ממשמוש
מסתפקת הגמרא, מה הדין בריאה שנמצא בה נקב במקום שיש לתלות שקרה מחמת

משמוש היד של הטבת, או מדוחק הסכין? רב אדא בר נתן אמר שתולים,

340 והקנה וקנה כבד סמוכין זה לזה בהתחלקן סמוך לריאה, וגם קנה הלב וקנה הכבד מתחלקין לסמפונות בראשן האחד, ועברה מסמפוני הכבד לסמפוני קנה הכבד, ומשם עלתה לכבד דרך הסמפונות. רש"י.

ומר זוטרא בנו של רב מרי אמר לא תולים. ולהלכה פוסקים שתולים. אמר רב שמואל בנו של רבי אבהו, אבי היה מראשי המשמיעים לעם בזמן דרשתו של רפרם, ואמר שתולים. אמרו זאת לפני מר זוטרא בנו של רב מרי, ולא קבלה. אמר רב משרשיא, מסתבר לומר כסבי רב אחא³⁴¹, שכן לשיטתו מצינו שתולים נקב בזאב.

תולעת שיצאה מהריאה ונמצא בריאה נקב, נחלקו רב יוסף בר דוסאי ורבנן. אחד אמר קודם שחיטה נקבה בריאה ואז יצאה, ואחד אמר לאחר שחיטה ניקבה ויצאה. ולהלכה תולים שיצאה לאחר שחיטה.

שיטת רבי שמעון בנקב שלא עד בית למדנו במשנה, שלרבי שמעון רק כשניקב לבית הסמפונות להלכה

בר תחליפא אמר רב ירמיה בר אבא, הכוונה עד שתינקב לסמפון גדול. ישב רב אחא בר אבא לפני רב הונא ואמר, כך אמר רבי מלוך אמר רבי יהושע בן לוי, הלכה כרבי שמעון. אמר לו האם התכוונת לחכם 'מלוך' שגר בערביים, הרי אני שמעתי שפסק ש'אין הלכה כרבי שמעון?'. וכשעלה רבי זירא, פגש את רב ביבי שאמר, כך אמר רבי מלוך אמר רבי יהושע בן לוי, הלכה כרבי שמעון. אמר לו 'חיי דמרו!' שאני ורבי חייא בר אבא ורב אסי הזדמנו למקומו של רבי מלוך, ושאלנוהו האם אמר מר הלכה כרבי שמעון? ואמר לנו שאין הלכה כרבי שמעון. ורב ביבי שאל את רבי זירא ואת מה בידך? אמר לו, כך אמר רבי יצחק בר אמי אמר רבי יהושע בן לוי, הלכה כרבי שמעון. אולם הגמרא מסיקה להלכה, שאין הלכה כרבי שמעון³⁴².

אמר רבי יצחק בר נחמני אמר רבי אושעיא, חלב שעל גבי קיבה, הכהנים שמקבלים אותה כמתנות כהונה נהגו בו היתר לאכלו, כרבי ישמעאל שאמר משום אבותיו. והסימן שרבי ישמעאל אמר כן: ישמעאל הכהן שמסייע לאחיו הכהנים. ומצינו שהיה רגיל בכך, ששנינו בברייתא נאמר: "כה תברכו את בני ישראל", רבי

מנין שהכהנים גם מתברכים

341 רש"י. ומביא שכן בגמ' לעיל (ט). מובא בשם רבי אבא 'בא זאב ונטל את בני מעיים והחזירן כשהן נקובין – אין אומרים 'במקום נקב נקב'. אבל כנראה זה טעות כיון שסביו של רב משרשיא היה רב אבא ע"ע סנהדרין ע"ו ע"א.

342 ובישיבה האחרונה נפסקו ההלכות הללו הפסוקות סתם בגמרא. רש"י.

ישמעאל אומר, למדנו ברכה לישראל מפי כהנים. ומניין שאף הכהנים מתברכים? כשהוא אומר "ואני אברכס", למדים שהכהנים מברכים את ישראל, והקדוש ברוך הוא מברך לכהנים. רבי עקיבא אומר, למדנו ברכה לישראל מפי כהנים, מפי גבורה לא למדנו. כשהוא אומר "ואני אברכס" הוי אומר כהנים מברכים לישראל, והקדוש ברוך הוא מסכים על ידם. שואלת הגמרא, ומנין לרבי עקיבא שיש ברכה גם לכהנים? אמר רב נחמן בר יצחק, נלמד מהכתוב: "ואברכה מברכך". שואלת הגמרא, וכיון שאף לרבי עקיבא יש ברכה לכהנים, למה דווקא רבי ישמעאל נחשב למסייע לכהנים? עונה הגמרא, כיון שהוא העמיד את הברכה של הכהנים בסמוך לשל ישראל ומתברכים יחד עם השאר.

חלב שעל הקיבה הדקין והמכסה את הקרב

מבררת הגמרא, מה כוונת הגמרא שרבי ישמעאל אמר משום אבותיו לגבי היתר

אכילת החלב שעל הקיבה. ומביאה ששנינו בברייתא, נאמר: "ואת כל החלב אשר על הקרב"³⁴³ מכאן שמרבים חלב שעל גבי הדקין, אבל חלב שעל הקיבה מותר, דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר, מכאן מרבים להקרבה חלב שעל גבי הקבה. שואלת הגמרא והרי מצינו שרבי עקיבא סובר להיפך, ששנינו בברייתא, נאמר: "את החלב אשר על הקרב", רבי שמעון אומר, מה חלב המכסה את הקרב יש עליו קרום דק שאינו הדוק בו אלא נקלף, אף כל קרום ונקלף וגם חלב שעל גבי הקבה וכל שכן חלב שעל גבי הדקין, בכלל. רבי עקיבא אומר, למדים שרק הדומה לחלב המכסה את הקרב שהוא נראה פרוש כשמלה על הקרב קרום ונקלף, אף כל תותב קרום ונקלף. ומוציאים את החלב שעל הקיבה שאינו פרוש?

רבי ישמעאל התיר חלב שעל הקיבה כאבותיו ולא כשיטתו

שלח רבין משמו של רבי יוחנן, אכן כמו שהשבת היא ההצעה של משנה, וצריך

להפוך את הברייתא הראשונה. שואלת הגמרא, ומדוע לא להפוך את השנייה? עונה הגמרא, שמסתבר כברייתא השנייה שכן שניהם דקדקו לדרוש את המקרא, והשתמשו במילה 'מה חלב וכו' משמע שאין להחליף דברי של זה בזה. שואלת הגמרא, אם כן היה צריך לומר לעיל שהתירו

את החלב שעל הקיבה כרבי עקיבא? אמר רב נחמן בר יצחק, אכן הכוונה שהתיר 'משום אבותיו' אבל הוא לא סובר כן.

תנימת נקב על ידי חלב טהור
אמר רב, דקין שניקבו וחלב טהור סותם את הנקב כשרה, ונקב שנסתם על ידי חלב

המכסה את הקרב שהוא טמא אינו סותם³⁴⁴. רב ששת אומר, אחד זה ואחד זה סותם. הסתפק רבי זירא, חלב חיה המכסה את הקרב, האם סותם נקב שבכרס, שכשם שבבהמה הכשירו כשחלב טהור סותם כך הכשירו בחיה. או שרק בבהמה הכשירו כיון שהוא מחובר חזק בבשר, אבל לא בחלב חיה שעל הקרב? אמר אביי, אין להסתפק, כיון שהחלב של חיה אכן טהור ומותר באכילה, אבל עדיין אין הוא מהודק ואינו סותם כראוי.

מביאה הגמרא מעשה בנקב במעי בהמה שסתמו חלב טמא. ושאלו את רבא. אמר, אין למה לחשוש, משני סיבות: 1. שהרי אמר רב ששת 'חלב טמא גם סותם'. 2. שהתורה חסה על ממונם של ישראל³⁴⁵! אמר לו רב פפא, והרי לפי רב חלב טמא אינו סותם ויש כאן איסור מהתורה³⁴⁶, האם במקרה כזה מתירים משום ש'התורה חסה על ממונן של ישראל'?

גילוי משקים בדבש
מניומין כנדוקא שהיה מוכר כדים³⁴⁷, מצא כד של דבש, ובא לשאול את רבא. אמר

לו, אין לחשוש משתי סיבות: 1. שכן שנינו במשנה, שלשה משקים אסורים משום גילוי: היין, והמים, והחלב, ושאר כל המשקים מותרים! 2. התורה חסה על ממונם של ישראל! אמר לו רב נחמן בר יצחק, הרי לפי רבי שמעון גם בשאר המשקים חוששים ויש כאן סכנת נפשות, האם במקרה כזה מתירים משום ש'התורה חסה על ממונן של ישראל'?

ומביאה הגמרא שכן שנינו בכרייתא, חמשה אין בהם משום גילוי, שאין נחש שותה מהם: ציר, חומץ, שמן, דבש ומוריים. רבי שמעון אומר,

344 שחלב טהור אדוק הוא מאד, וזה סתימה מעולה. כגון כרס או המסס שניקב, וחלב המכסה את הקרב סותמן – אינה סתימה, לפי שאינו חיבור אלא תותב. רש"י.

345 בתורת כהנים למדים זאת מהכתוב "וצוה הכהן ופנו את הבית בטרם יבא הכהן לראות את הנגע ולא יטמא וגו'", אמר רבי מאיר: וכי מה מטמא לן שאמרה תורה להמתין שלא יראה הכהן את הנגע ולא יאמר 'טמא' עד שיהו הכלים נפנין? שאם תאמר כלי עציו בגדיו ומתכת הרי יכול להטבילן והם טהורים, אלא התורה חסה על כלי חרס ופכו, שאין להן טהרה אלא שבירה. ואם חסה תורה על ממונן של צרי עין, קל וחומר על ממונן של צדיקים. רש"י.

346 ויש לנו לילך אחר המחמיר, דקמ"ל (ע"ז ו.ו.) 'בשל תורה הלך אחר המחמיר'. רש"י.

347 רש"י.

אף באלו יש סכנה משום גילוי. ואמר רבי שמעון, 'אני ראיתי נחש ששתה ציר בצידן'. אמרו לו, 'אותו נחש היה שוטה, ואין מביאין ראייה מן השוטים!' אמר לו רבא, תודה לי שלא פסקו כרבי שמעון בציר, שכן רב פפא ורב הונא בנו של רב יהושע וחכמים, כשהיו נגלים להם מים או יין היו נותנים בהם ציר שהוא שורף את הארס, ושותין אותו. וממילא לא פוסקים כמוהו גם לגבי דבש. אמר לו, תודה לי שבדבש כן הלכה כמוהו, שכן אמר רבי שמעון בן אלעזר בברייתא שבדבש אסור.

